

látképeken azonban már nem ismerhető fel, addigra eszerint megszüntették és az újkorban sem használták. Az iskola kertjében a jelentős újkori földfeltöltés alatt bizonytalan korú kövezett felszínt tártunk fel.

A tervezett építkezés megvalósítása előtt szükséges elvégezni a középkori útnak és környezetének teljes feltárását a tornapályán, valamint a kövezett felszín és az ehhez kapcsolható esetleges objektumok feltárását a kertben az építkezés által érintett területen.

BENDA JUDIT – VÉGH ANDRÁS

43. Budapest, II. Kapás utca, karmelita kolostor
Ró, Kö

A részletes tanulmányt lásd a 117. oldalon!

BENDA JUDIT

44. Budapest, II. Tölgyfa utca 3.–Henger utca 2.
U, R, B, Ró, LT, Kö, Tő

A telken (hrsz.:13509), ahol a BKV használaton kívüli villamos remíze áll, a Terra-dom Kft. megbízásából végeztünk régészeti feltárást az építkezést megelőzően. Korábban már sor került egy kisebb, szondázó jellegű kutatásra, valamint a tervezett épület A és B szárnyának megelőző feltáráására. Az újkori épületekkel erősen bolygatott telken török kori, középkori, római és őskori objektumok kerültek elő.

A 2002. július 8. és szeptember 20. közötti feltárással befejeződött a II. kerület Tölgyfa u. – Henger u. – Feketesas u. által határolt területen 1999-ben elkezdett kutatássorozat. Idén a szóban forgó terület utolsó, még feltáratlan É-i részének vizsgálatát végeztük el, amely az új épület C és D/3 épületszárnya.

Az ideai ásatási évadban előkerült legkorábbi leletanyagot a *neolitikum* időszakából származó néhány gödör, cölöplyuk betöltéséből nyertük. Közülük kitűnik a középkori gödörrel vágott 751. objektum a zselizi kultúrára jellemző igen gazdag kerámiaanyaggal. Emellett megemlítendő egy másik gödör, melyből egy plasztikusan kidolgozott tehénfejvel díszített agyagedény oldal-töredéke került elő.

Az U/12-es és V/12-es szelvényben tisztán megfigyelhető volt egy kávébarna színű réteg, mely közvetlenül a sárga altalaj felett húzódott. E réteg a telek délebbre eső területein végzett korábbi feltárások folyamán sehol nem volt megfogható, mindenütt a sötétbarna-fekete, késő bronzkori réteg feküdt a bolygatatlan sárgán, mely egyben akkor az objektumokból gyűjtött legkorábbi leletanyagnak is mutatkozott. Mivel a barna rétegből kevés, de jellegzetes pelyvás soványítású neolitik kerámia származott, emellett neolitik objektumok is előkerültek, joggal feltételezhetjük, hogy itt az újkőkori telep kultúrrétegének maradványát fogtuk meg. E réteg fölött már egy többnyire bolygatott, újkori törmelékkel, római és késő bronzkori kerámiával vegyes fekete agyagos szint következett.

A feltárási területen kívül, egy teherautó-rámpa bontása során a markoló több objektumot bolygatott meg, melyek közül az egyik valószínűleg a neolitikum időszakra datálható gyermeksír volt (797. obj.). A kisgyermeket hátával a gödör falához állítva helyezték a gödörbe, lábánál külön kimélyítve a kis gödör fenekét. Nyaka táján két átfúrt kőgyöngyöt találtunk.

A T/12-es szelvényben egy teknős aljú, nagyobb méretű gödörből (805. obj.) előkerült belül megvastagodó, úgynevezett szubkután füllel ellátott táltöredék a terület késő *rézkori*, bolerázi megtelepedését bizonyítja.

A feltárási őskori anyagának túlnyomó részét a késő *bronzkori* leletek adták. Néhány egyszerű gödör mellett a terület ÉNy-i részén (792. obj.) – a korábbi feltárások során már feltárt – egymásba ástott gödöregyütteshez hasonló komplexum is előkerült, mely gazdag késő bronzkori, az urnamezős kultúrába tartozó síkozott peremű, árkkolt vállú díszítéssel ellátott kerámiaanyagot szolgáltatott. A komplexum bontása során feltűnően nagy mennyiségű, több esetben áglenyomatokat is tartalmazó paticsanyagot gyűjtöttünk, mely egyértelműen felmenő falú házak meglétére utal a telepen.

Az ásatási terület Ny-i szélén, nagyjából É–D-i irányban egy 80–100 cm mélységben megmaradt V-keresztmetszetű árok futott, melynek kronológiai meghatározása problematikus. A fekete kevert, újkori réteg alján jelentkező sötétbarna betöltés felső 10–15 cm-es mélységében az árok teljes feltárt kb. 20 m hosszú szakaszán római amphoratöredékeket tartalmazott. Ennél mélyebben azonban jellegtelen őskori (bronzkori?) kerámia származott belőle.

A 789. árokkal vágott 790. objektum betöltésének felső negyedéből is római amphoratöredékek láttak napvilágot, alatta azonban már bronzkori–korvaskori(?) kerámiatöredékek kerültek elő. A gödör alján egy jobb oldalára döntött zsugorított csontváz feküdt, koponyáján esetleg ütésből származó sérüléssel.

A rámpa helyén egy *kelta* gödör is felszínre került (796. obj.), melynek erősen hamus, faszenes betöltéséből a késői időszakra datálható kerámiaanyag származott.

A területen a *római korból* mindössze egy kisebb méretű gödröt tudtunk feltárni.

A nagy mélységű újkori pusztítás miatt a terület ezen részén nem tudtuk megfigyelni a *középkor* korábbi időszakának településnyomait, rétegeit, kizárólag a nagyobb mélységű, későbbi objektumokat lehetett feltárni. Előkerült egy kút (809. obj.), amelyet legkésőbb a 16. század első felében betöltöttek. (A kutat teljes mélységéig statikai okok miatt nem lehetett feltárni.) Érdekessége, hogy keleti oldalán egy beálló merítőrészt alakítottak ki, melynek alját kővel és téglákkal rakták ki. A több tárolóverem közül leletanyagában a 782. objektum emelkedett ki. Ebből számos egész edény (korsók, fazekak, kupák, fedők) és jelentős üveglelet került napvilágra. 50–70-re tehető a kettős kónikus palackok száma, valamint hét egyenes peremű, csipkézett talpszegélyű, függőlegesen bordázott oldalú, 15. századi velencei üveg-

poharat találtunk, melyek közül hat festett, aranyozott díszítésű, kobaltkék és zöld fonálrátéttel. Ezenkívül rengeteg szőlőmagot tartalmazott a gödör betöltése.

A terület É-i részét nagyméretű (legalább 8×5 m belméretű), törtkőből épített pince foglalta el. Építésének pontos idejét nem ismerjük, a terület K-i felének metszetalán a beton megerősítés alatt a pincén kívül római kori rétegeket lehetett megfigyelni, amelyeket a fal mind átvágott, az építési szint már a megerősítés alatt volt. Használatával a 16. század második felében hagytak fel, betöltésébe a hódoltság kor folyamán két nagy gödröt is ástak (az egyikből egy szemeskályha omladéka került elő). A pince lejárata nyugat felől nyílt, az ajtó feletti hevederívet téglából rakták. Dél felé szintén nyílt egy ugyanilyen építésű ajtó, amely a pincének egy alacsonyabb szintű, az altalajba vágott, falazat nélküli mellékhelyiségébe vezetett.

KOVÁCS ESZTER – H. KÉRDŐ KATALIN – SZILAS GÁBOR

45. Budapest, III. Hrsz.: 19905/11

Ő, Ró

2002. július 8-án és 10-én tartottunk helyszíni szemlét a frissen parcellázott, utcanevekkel még el nem látott területen. A telken társasház építése kapcsán az előírt régészeti célú megfigyelés nélkül végeztek földmunkát. A szemle során a metszetalban – a Bojtár u. 34. alatt már részben feltárt – őskori telep cölöplyukait illetve három, római kori V-alakú árok metszetét figyeltük meg.

Másnap elvégeztük a metszetalokban még látszó objektumok dokumentálását, amelyek során a következő megfigyeléseket tettük.

A megfigyelés nélkül kimarkolt felület 19×10 m alapterületű, téglalap alakú volt. A négy fal közül az É-i, D-i és K-i metszetalokban figyeltünk meg objektumokat, a Ny-i metszetalban nem voltak jelenségek.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a Bojtár u. 34. telken feltárt késő bronzkori telep maradványai (cölöplyukak) ide is áthúzódnak, a rétegsor is azonos. Telkünk metszetei alapján úgy tűnik, hogy minden cölöplyuk a murvás szint tetejéről indul (tehát azt vágja), így nincs két fázis. A terület Ny-i felében egy hármás árokrendszer húzódik, amely stratigraphiai elhelyezkedése miatt későbbi, a V-alakú metszet alapján római korinak határozható meg. A telek K-i felében mutatózó meszes, teguladarabos planírozás pedig egy közeli római épület maradványaira utalhat.

A dokumentálás során szórványként vasdarabokat (a 3-as beásásból) tegulatöredékeket és őskori kerámiadarabokat tettünk el (D-i metszetal).

TÓTHNÉ LÁNG ORSOLYA

46. Budapest, III. Bécsi út 136.

Ró

A Bécsi út Ny-i oldalán újabb bevásárlóközpont létesül. A csúszásveszélyes területen (hrsz.:16266/7) a leendő

épületegyüttest támfal kiképezésével védik. Az épületek a terület középső részén, cölöpalapozással készülnek, a régészeti érdekeltségű sávban parkoló létesül. A katonaváros Ny-i, úgynevezett Bécsi úti temetőjének több sírját ismerjük a környező telkekről is, többnyire leletmentésből, ezért a beruházás megkezdése előtt régészeti feltárást végeztünk 2002. szeptember 3.–október 4. között. A terület több pontján kezdtük meg gépi munkával a szondázást, a támfal létesítésével és a tereprendezéssel párhuzamosan. Mivel a beruházás által érintett szintmagasságig régészeti jelenséget nem tapasztaltunk, két helyen jelöltünk ki szelvényt.

Az É-i, I. szelvényben köves-márgás talajban mélyítettünk, régészeti jelenség nélkül. A Bécsi út és a meglévő távhőcsatorna között kialakított 2. szelvényben többszöri tereprendezés eredményeképpen létrejött több méteres újkori feltöltés alatt sötétbarna római rétegre bukkanunk, melynek felső rétegét Kr. u. 4. századi érem keltezi. A sötétbarna réteg alsó részében hamvasztásos sírt bontottunk ki, három egyfülű nyersszínű korsó, mécses és bronzfibula melléklettel. A szelvény DNy-i részében K–Ny-i irányú téglasír volt, melléklet nélkül. A sírok és a római réteg mélysége több méterrel a beruházás által várhatóan megbolygatott szint alatt van, így további feltárást nem folytattunk.

Az ásatáson Anderkó Krisztián ásatási technikus vett részt.

FACSÁDY ANNAMÁRIA

47. Budapest, III. Bécsi út 310.

U, Ró, Kk

A BTM Aquincumi Múzeuma 2002. október 8. és november 29. között végezte a Testvérhegy néven ismert lelőhely megelőző régészeti feltárási III. ütemét. Az előzőleg június 3. és szeptember 6. között lezajlott első két ütem alkalmával közel 1300 m² beépítendő területet tártunk fel. Az ásatás legfontosabb régészeti objektuma egy, a római kortól a késő középkorig használt ÉNy–DK irányú, hétrétegű út hét rétege volt, illetve egyéb, az utat kísérő jelenségek is előkerültek: vízelvezető árkok, földútra utaló keréknyomok és egy falrészlet. A feltárást során összesen 12 periódust tudtunk elkülöníteni: a legkorábbi horizontot őskori (neolit) szórványanyag, a legkésőbbit az újkori téglagyártást kísérő objektumok jelentették.

A III. ütem során két új felületet nyitottunk, illetve a telek északi részén folytattuk egy, már megnyitott felület bontását. Itt (B felület) a rábontás során a vékony (60–80 cm), újkori kerámiával keltezhető feltöltés alatt a már említett útfelület folytatását találtuk meg K felé. Az így körvonalazódott útrészlet szélessége egyelőre 10 m(!). Az útfelület tisztítása során előkerült vasdarabok, patkótöredékek középkori használatra mutatnak.

E fent leírt felülettől délre alakítottunk ki egy újabb szelvényt (D felület). A 600 m²-nyi új felületen a diagonális út már nem került elő. A szelvény keleti felé-